

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Het Leven Der HH. Maeghden Die Van Christvs tijden tot
dese eeuwe Inden Salighen Staet Der Svyverheydt inde
Wereldt gheleeft hebben**

Rosweyde, Heribert

T'Antwerpen, 1626

Martivs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-43129

sto gheben van 't misdædt/dat ghy teghen my ghedaen hebt/voor synen schroomelijckē rechter-stoel; want niemant buyten 't hupsghesin / doen ick leefde / opt mijn aensicht en heeft gesiē; ende ghy hebt my ontbloomt naer mijn doot ende begravenisse / ende hebt mijn naecklichacm ghesien? Wie de menschelijcke ellende / tot wat onsalighepdt is sy ghekomen! met wat herte / o mensch / met wat handen / komende / neemt ghy het heyligh ende dierbaer lichaem onses Heeren I e s v Christi?

Sp en is
ban niemant
breints opt
ghesien.

Ende naer dat hy dese dinghen ghesien ende gehoozt hadde / gheheel met verbaesthepdt ende vreesse bevangen zijnde / bevende ende vreesende / septe tot haer met grooten ancx: Laet my ghaen / ende ick en sal dit niet meer doen. Sy andtwoorde: Jnder waerhepdt / ten sal alsoo niet zyn; want ghy zyt hier in ghekomen soo ghy ghewilt hebt; maec ghy en sulter niet upt-gaen / soo ghy willen sult. Want dit graf sal ons beyde ghemeyn zyn / noch en pepst niet dat ghy terstont sterben sult; maer na dat ghy hier veel daghen ghepynight sult gheweest zyn / sult alsoo de moozt steken. Maer hy badt haer met tranen om Godts wille / dat sy hem wilde laten gaen / belovende / ende met eedt bevestighende / dat hy dat boos ende quaet septe voort-aen niet meer doen en soude. Ende ten lesten na veel biddens ende tranen / ende veel versuchtingen / heeft sy antwoordende tot hem ghesep: Indien ghy wilt leven / ende upt desen noot verlost worden / soo b. loest my / dat indien ick u laet gaen / ghy niet alleen af-staen en sult van dese boose ende ongoddelijcke wercken; maer dat ghy terstont sult gaen de werlt verloochenende / Monick worden; ende dat ghy penitentie sult doen voor 't ghene ghy qualijck ghedaen hebt / Christus dienende. Ende hy heeft het haer gheswozen / segghende: By Godt / die mijne ziele wil ontfanghen / ick en sal niet alleen doen 't ghene ghy my ghesep hebt: maer vanden dagy van heden en sal ick niet meer in mijn hups gaen; maer van hier schepden de / sal ick recht naer 't Clooster gaen. Doen heeft de dochter tot hem ghesep: Cleet my / gelijk ghy my eerst ghevonden hebt. Ende als hy haer ghecleedt hadde / haer-selven wederom neder-legghende / is ghestorven.

Den dief en
wort niet
los gelaten /
voor dat hy
gheswozen
heeft / dat
hy Monick
worden sal.

S . GERTRVDIS Virgo .
- 17 . Martij .

Ioan. Cribbarrt. exc.

HET LEVEN

VANDE

H. GERTRVDIS 17. MAR.

MAGHET.
A. 664.

DE H. Gertrudis is ghebozen in 't Paleys van Landen in Zabandt / van seer edele ende machtighe ouders : te weten van den Doozluchtighsten Prince Pipinus van Landē / eersten Hertoghe van Zabandt / ende de Heplighe Princesse Idelberga, suster vanden H. Modoaldus, Bisschop van Trier; ende wiert ghedoopt vanden H. Amandus in 't jaer 631. Dese H. Maghet begonste van hare kindtschepdt af te geben teekenen van de liefde Godts / ende te doen wercken van eene ziele / tot de hemelsche glorie bekozen : beghebende haer gheheelijck op den wegh der deughden / ende hare kleynen kinderwercken al-reede aenden wille Godts op-braghende / en dede niet / 't welck haer dochte sijne Goddelijcke Majestept eenichsints te moghen mis-haghen. Sy hoorde mit groote eer-biedinghe de bemaninghen van hare moeder / die sy daer naer in 't werck leyde / naer haer uytterste vermoghen. Sy was dootd-vpandinne van alle licht-beerdigheden ende onghobondentheden / schouwende 't gheselschap der Jonck-vrouwen / die sy sagh / dat-se haer niet wijselijck en droeghen / ghelijck haer gheslachte / ouderdom / ende qualitept berepsehre. Sy was noch jongh van jaren / maer rijp van verstande; ende pooghe uytterlijck te boben te gaen in oodtmoe-dighepdt / de ghene die sy te boben-gingh in groothepdt ende edeldom : inder voeghen dat sy dickwils kleynen diensten dede aen hare mede-ghesellinnen / ende was door oodtmoe-dighepdt de dienst-maerte haerder dienstmaerten : hebbende hier-inne tot een voor-beeldt ende spiegel de Maghet der Maeghden / die niet-teghenstaende sy de Moeder Godts was / haer niet en ontsagh

Vt oude
Registers
van Ne-
derlandt,
ende ver-
scheyde
Schrijvers.

Gheboorte
ende ouders
vande H.
Gertrudis.

Teekenen
van hare
heplighepdt.

Sp neemt
voorz haer in
supberhepdt
te leben.

Den Prince
van Austras-
sien beleeft
op haer.

Doet haer
door den
Coninck
Dagobertus
ten
houwelijck
eyffchen.

de moepelijckhepdt van eene langhe reyse / om te ghaen
groeten / ende veel gheluckx bieden de moeder van den
dienaer / ende vande creature des Scheppers / dien sy in
haer lichaem droegh. De H. Gertrudis dan / naer het
exempel der H. Maghet M A R I A, nam voorsz haer sup-
berlijck te leven in 't midden der buygheden des we-
relts / ende hare maeghdelycke reynighepdt onbebleekt
te bewaren ; sonder opt eenen anderen Blydegom te
nemen als I E S V S Christus.

Hier-en-russchen quam den Coninck Dagobertus /
gaende de steden van sijn Coninck-ryck visiteren / in 't
hups van sijnen Meper Pipinus / van wien hy met
groot eere wierdt ontfanghen. Hy hadde in sijn ghes-
felschap eenen jonghen Prince / die veel upt-nementhe-
den ende gratien hadde : want nopende sijnen edeldom /
hy was den sone vanden Hertoghe van Austrasien / en
daer-en-boven schoon van aen-sicht / heusch / beleest /
boven-maten rijck / ende van grooter anthoziteyt by den
Coninck. Dese jonghen Ridder verwondert ober de
schoonhepdt ende deughden van Gertrudis ; wierdt soo
bevanghen ende ontfeken met hare liefde, dat hy nacht
ende dagh begonst te peysen op de middelen / doorsz wel-
ke hy hare goede gratien moght verkrijghen / ende
haer trouwen. Hy dede soo veel by den Coninck (wien
hy sijne liefde ontdeckte) dat sijne Majestejt hem be-
loefde te helpen in sijn voorsz-nomen / ende den Hertoghe
Pipinus dit houwelijck aen-te-dienen. Welck hy be-
de inde teghenwoordighepdt vande Princen van sijn
Hof / die den Prince van Austrasien oock toe-ghebaen
waren ; hare ouders tot dien eynde by hem gheroepen
hebbende / ende hen de groote rijckdommen van desen
jonghe Prince voorsz-houdende. Pipinus en was tot dit
goedt ende rijck houwelijck niet qualijck gheneghen ;
niet-te-min doende als eenen wijssen vader / en wilde
voorz als-dan noch niet met allen beloven / noch be-
slypten ; maer gaf den Coninck voorz andtwoorde / dat
dese saecke meer sijne dochter dan hem aen-gingh ; en
dat-men haren wille moeste weten : want dat hy haer
niet en begheerde teghen haren danck te besteden. Hier-
om dede hy haer oock by den Coninck komen / om
hare meyninghe ende sinne te verstaen.

Gertrudis komt dan inde sale / daer den Coninck
was / verghefelschapt van veel Heeren / ende onder an-
dere

dere van desen jonghen Prince; met een gracieus ende statigh gelaet. Dagobertus haer heuschelijck groetende/ ende by hem nemende / gaf haer te kennen d'oorfacke / waerom sy daer was ontboden; haer biddende dat sy een soo jonstigh houwelijck niet en wilde ont-segghen. De schaemte en eerbaerheyt hadde de Maghet tot noch toe d'ooghen doen op d'aerde houden; maer nu/ als sy hoorde sprekē van een aertsch houwelijck/ sloegh sy haer gesichte stoutelijck na den Coninck; en en schaemde haer niet te verclarē voer soo veel Edel-lieden het verbondt/ dat sy met I E S Y S Christus ghemaect hadde/ seggende:

Heer Coninck, indien de goederen des werelts eenighe ghelijckenisse met die des hemels hadden, ick soude eenichsints oorfacke hebben, om den raedt van uwe Majesteit te volghen; maer aenghesien dat de houwelijcken, volmaecktheden, ende rijckdommen deser aerde niet en zijn dan roock by die vanden hemel; soo bidde ick u, seer wijzen Prince, my te vergheven dat ick weyghere u hier-inne te believen; ende dat ick, hebbende al reede eenen bruydegom verkosen, mijne liefde op niemanden anders en kan stellen. Ghy seght, dat hy, die my ten houwelijck versoect, een schoon jongh-man is: ghenomen dattet aldus zy; daerom en is hy soo schoon niet, oft eenich ongheluck, oft eene sieckte kan sijne schoonheydt wechnemen. Hy is rijck, seght ghy; maer ghy en seght niet, dat hy kan arm vvorden; ghelijck-men veel grootere ende machtighere dan hy is, heeft sien arm vvorden. Ghy leght my oock te voren den Edeldom van sijn huys: ick en ont-kenne dat niet; nochtans moet ick u segghen, dattet noch edelder zijn dan hy; ende dat den luyster vanden adel deser vvereldt nimmermeer soo groot en is, oft hy kan vyel eens verduystert ende te niet ghedaen vvorden. Ick dan dit bemerckende, hebbe voor mijnen Bruydegom verkosen den ghenen, die met sijne schoonheydt alle creaturen verciert; die voor sijne rijckdommen hemel ende aerde besit; ende die voor sijnen adel is van eene eeuwvige generatie, hebbende d'Enghelen voor hovelinghen, ende alle dinghen aen sijne Goddelijcke macht onder-vvorten. Houdt dan op, grooten Coninck, van my voor ooghen te legghen eenighe schoonheden, schatten, ende ghenuchten; nademael

De Wite
woorde der
Maghet
tot den
Coninck.

Godts
schoonheydt/
rijckdom-
men / ende
adel.

den hemel my een soo groot contentement ende vvelghenoeghen beloest : ende en spreeket my niet meer van tijdelijcke houvvelijcken , nademael ick van overlangh voor my ghenomen hebbe , my te vereenighen met dien Goddelijcken Bruydegom, die onse zielen inde onsterffelijckheydt doet leven.

Den Prince van Australien verliest alle hope / en bertreckt heel beschaemt.

Dagobertus ende sijnen heelen Adel waren boben maten seer verwondert / hoorende eene jonghe Maghet aldus spreken ; ende daer en was niemant / die niet claerlijck en sagh / dat dese woorden ende dit voornemen quamen uyt de fonteyne der opperste wijsheyt : ja den jonghen Prince selver sagh wel / dat hy niet meer en hoefde te staen naer dese Maghet / onder-trouwt met den Hone Godts : warromme hy / doende eenighe ontschuldighen van sijn bertreck / oozlof nam van den Coninck / ende reysde heel beschaemt naer sijn landt. En is dit niet eene wonderlijcke voorsichtigheyt van eene dochter / ende eene meer dan menschelijcke sterckheyt / dat sy soo gheweldighe aen-stooten / daer den vbandt des maeghdoms haer mede bestoymde / heeft konnen weder-staen ? Diet een jongh / edel / rijck / en schoon Prince versoeckt haer ten houwelijck : haren vader is haer daer toe radende : een machtigh Coninck met sijn gheheel Hof is haer daer toe vermanende : eben-wel sy verwint dit al-te-mael : desen wille / dien sy hadde van haer te vereenighen met den hemel / en konde noyt verandert worden / om eenigh verbondt te maken met d'aerde.

Den jonghen Prince konde de vol-maektheden van Gertrudis niet vergeten / ende hadde in sijn herte ick en weet niet wat hope / van noch eens tot sijnen vermete te komen. Den Hertoghe Pipinus desen sijnen goeden wille verstaende / was doebigh / dat hy hem hier-inne niet en konde vol-doen / ende sijnen schoonsone maken : want naderhandt de groote rijckdommen van desen Prince over-peysende / was niet wel te vreden / dat sijne dochter soo schoone erffenissen ontsepdt hadde : ende liet hem duncken / dat dese ontsegghinghe / ende de liefde / die sy seyde te hebben / om hare maeghdelijcke repnigheyt te bewaren / meer voortquamen van de jongheyt / ende van eene kinderachtighe lichtbeerdigheyt / als van eene Goddelijcke in-sprake.

in-sprake. Dese opinie dede hem een op-set maecken / van haer aen desen Prince ten houwelijck te gheben. Gertrudis dit verstaen hebbende / beclaeghe haer daer van by hare moeder / ende badt haer met veel tranen 't selve te willen beletten / ende haer helpen / hare eere ende maeghdom / dien sy Gode hadde op-ghezaghen / bewaren. De moeder met haer mede-liden hebbende / heeft haer eenighe daghen verborghen ghehouden / verhopende dat Pipinus van vooz-nemen soude veranderen : maer siende / datter gheene waer-schijnlijckheyt en was / dat dit houwelijck soude konnen om-ghestooten worden / sepdet aen hare dochter ; die hier-om seer bedroeft zijnde / vooz haer nam wech te bluchten / siende dat sy haer soo langh niet en konde in haers vaders huys verborghen houden / sonder ten lesten eens ontdeckt te worden. Hare moeder dit haer vooz-nemen hoorzende / was boben-maten seer bedroeft ; niet-te-min bekennende in dese sake een werck Godts / stelde haer allenghskens te vreden / ende hielp naer haer vermogen hare dochter / dese bluchte te weghe-brenghen ; gebende haer eenighe bande ghetrouwste Jonck-vrouwen / om haer op den wegh te verghe-selschappen / ende een seer deughdelijck Priester ghenaeint Athalongus met een Diaken Bernardus ghenaeint. De jonge Maget quam in Franconien oft Gost-Wanckrijck over den Rhijn / endz nam hare woon-plaetse te Charleborgh ; al-waer sy eene schoone Kercke bouwde ter eeren bande Moeder Godts / die noch op den dagh van heden daer ghesien wordt.

Als nu dese H. Maghet in dit vop-willigh ballinck-schap was / heeft Godt haer wederom de poozte van haer vaderlandt willen open-doen ; op dat sy vlijck soude weder-keeren by hare ouders / buypen allen verrijckel van haren maeghdom : want met de doodt van den jonghen Prince van Austrasien nam de verbolgin-ghe van dit houwelijck een eynde, Idelberga sondt terstont eenen bode naer hare dochter / om haer te doen wederom komen / latende haer weten / dat haer vader doo; dese doodt van sinne verandert was. Gertrudis liet renighe schoone ornamenteen aende Kercke / die sy ghesicht hadde / ende keerde weder naer haer landt by hare ouders ; al-waer sy met eene onsprekelijcke blijdschap van haer vaders heel Hof wierdt ontfanghen / nament-

I iij

lijck

Haer vader
wilt haer
doen hou-
welijcken.

De heplighe
Gertrudis
wordt ber-
sterckt.

Sy bluchte
naer Gost-
Wanckrijck.

Keert naet
de doodt van
den Prince
van Austras-
sien weder
in haer landt.

lyck van haren vader selver / die sijne foute / die hy / niet
haer te willen huwelycken / ghedaen hadde / bekende.
Niet-te-min de blydschap van hare moeder / als zijnde
hare affectie tot hare dochter veel teerdere / ghingh die
van d'andere verre te boven.

De doot
van haren
vader Pe-
pinus.

Maer dese brynght wierdt wel haest veranderd in
droefhepdt door de doot van den goeden Hertoghe Pe-
pinus. Gertrudis en was niet weynigh om haers va-
ders doot weenede; maer oock verbiydt beinercken-
de dat hy nu wel gheluck-saligh was / ende in 't mid-
den der hemelscher bryngden; 't welck sy haer vasse-
lyck liet voor-staen / ter oorsaken van sijn hepligh leven
dat hy gheleydt hadde. 't welck soo wel haer als hare
moeder ende suster gheeney clymen troost en was. Hier
na begon de moeder hare dochter heplighe vermanin-
ghen te gheben / ende inde deught r'onder-wyisen; de
welcke van haerder zijde die seer geerne hoorde / ende
met eenen grooten yber in 't werck leyde; zijnde hare
moeder in alles seer ghehoorsaem / ende alle oorsaken
van haer te vertornen schouwende / pooghde hare
deughden neerstelijck naer-te-volghen. Hare meeste
brynght was / altoos inde Kercke te sijn / om Godt te
bidden ende te loben. Hoort begaf sy haer soo daeghs
als 'snachs in haer kamer tot besondere devotien ende
ghebeden ende was de lieden met eeren / die in noodt
waren / seer behulpsaem: soo dat sy haer leven ghehee-
lyck naer de gheboden Godis schickte.

De heplige
Gertrudis
is gerne in
de Kercke.

Hare moe-
der ont-
fanght de
H. wijele.

Den H. Amandus dese tydinghe van 't overlijden van
den Hertoghe Pepinus hoorende / trock terstondt naer
't Hof vande Princesse Adelberga / om haer in haren
weduwelycken staet te vertroosten / ende tot een Ghee-
stelijck leven te vermanen. Waer toe hy haer seer wel
bereydt vondi; want sy badt hem om de H. wijele; de
welcke hy haer niet en weygerde / noch oock haer huys
(volghende hare begheerte) tot een Kercke te wijen.
Alwaer de H. matroone Gode eenighe jaren diende / tot
haer treckende eenighe deughdelijcke Jonck-vrouwen /
om haer geselschap te houden. Maer den boosen geest /
grimmende van syjt / ende als uyt-sunnigh / om dat hy
dese heplighe zielen soo sagh inde deught toe-nemen /
ende alle daghen de sondaren uyt den modder haerder
boosheden trecken / verweckte teghen haer een seer grou-
welijck tempeest. Want hy hyschte op een goet deel
groot

groote Heeren ende soldaten teghen dese **H. H.** dienaers-
 sen Godis; de welcke hunne ooghen op hare goederen
 ende rijkdommen slaende / lieten hen voorstaen / dat
 sy die noch eens souden besitten; d'een sochte de moe-
 der te trouwen / d'ander de dochter. Dese menschen wa-
 ren uyt-sinnigh / om dat sy saghen / dat dese goederen /
 daer sy naer stonden / tot het ghebruick der Kercke / en
 tot het onder-houdt der Religiosen waren toe-ghes-
 ghent; waer-omme sy begonsten alle vbandtschay te
 thoonen teghen dese goede **M.** vrouwen / ende haer
 eenen grooten ober-last te doen.

Idelberga aldus bespronghen zijnde / was boven-
 maten seer beaenxt voor hare dochter / die noch de heyl-
 liche wijele niet en hadde ontfanghen: want sy vreesde
 grootelijck / dat dese boose menschen / booz'ringheven
 des duivels / haer die met ghewelt souden ont-voeren /
 ende teghen haren danck trouwen. Waer toe sy ghee-
 nen beteren middel en vondt / dan hare dochter Gode
 te doen toe-wijen. Hier-omme nam sy (siende hare
 dochter tot haer hepligh booz-nemen gheheelijck ghene-
 ghen) de scheire inde hande / ende sonder langher te ver-
 toeben / sneedt haer 't hays af / 't welck sy seer schoon en
 langh hadde. **O** lof-weerdigh booz-nemen des moeders!
 o vol-komen onderdanighejdt des dochters / aller glo-
 rien weerdigh! d'eene en ontsagh haer niet 't cieraet
 van zene sulcke schoonhejdt te benemen; d'andere en
 vreesde noch en versmaedde niet de leelijckhejdt van
 haer gheschozen hooft; verachtende met groote kloeck-
 moedighejdt dat de wereltsche Jonck-vrouwen alder-
 meest weerderen. De **H.** moeder en hadde nauwelijck
 't hays van haer dochters hooft af-ghesneden / oft dit
 tempeest wierdt terstont ghestilt.

Soo haest als dese vervolghinghe ober-was / wilde de
H. Gertrudis haren goeden wille in 't werck leyghen; en
 wierdt van hare moeder ober-ghelebert aen eenighe
Priesters / om Gode toe-ghewijet te worden / ende de **H.**
 wijele t'ontfanghen; de welcke is een teecken van een
 vaster verbondt met **I E S V S** Christus, den waren **B**ruy-
 degom der supbere zielen. Ten is niet van noode te vra-
 ghen / met wat blij-moedichejt sy de **H.** wijele ontfingh /
 ende met wat pver sy haer lichaem / hare ziele / ende alle
 hare affectien aen haren goddelijcken **B**ruydegom op-
 offerde. Want ecne **H.** **M**aghet / die soo seer met den He-

Sp ijden
 b: pde groo-
 te ober-last.

De heilige
 Gertrudis
 wordt 't hays
 af-gesneden.

Sp ont-
 fanght de
H. wijele /
 ende wort
Mdisse van
Mabelle.

mel vereenicht was / en konde / ghedurende eene sulcke ceremonie / niet wesen sonder besondere jonsten onses Saligh-makers te gheboelen; noch dese jonsten ontfanghen / sonder noch meer met eene nieuwe liefde tot Godt ontsteken te worden. Maer dat sy ghewijet was / stelde hare moeder haer Abdiffe ober de gheestelijcke maeghden / die inde hupsen / die sy te Sibelle ghesticht hadde / woonden. Welcken last sy seer oodmoedelijck aenbeerde; meer om hare moeder ghehoorzaem te zijn / als om de begherte / die sy hadde / om andere te ghebieden: want sy was van hare kintsche jaren af altydt seer oodmoedigh gheweest. Sy wierdt vande gheestelijcke dochters met een wonderlijck wel-ghenoeghen tot Abdiffe ontfanghen / niet teghenstaende hare jonckhepdt / als niet veel meer dan twintigh jaren oudt zijnde; wel wettende dat sy tot dese weerdichepdt seer bequaem was. Ende vooz-waer sy begonste hare dochters soo wel te gouberneren / datmen soude gheseydt hebben / dat sy een sulck ampt wel meer / ende langhen tijdt / ja haer heel leven langh / ghedaen hadde. Ontrent desen tijdt font de H. Amelberga, de nichte van dese H. Maghet / haer hare dochter Gudula, om van haer inde godt-vruchtichepdt ende andere deughden onder-wesen te worden. De welcke sy seer minnelijck ontfingh / ende soo wel dede onder-richten / dat sy wonderlijck in heplichepdt van leven voozderde ende toe-nam.

Ontfanght
jare nichte
de H. Gu-
dula.

Sy is seer
gast-weer-
digh tot
deughdelijc-
ke persoonē.

Ontrent desen tijdt quamen haer besoecken de H. Fullanus, Fursanus, ende Vltanus, sonen vanden Coninck van Perlandt / ende groote liefhebbers vande salichepdt der zielen; daer toe verweckt zijnde door de mare der heplichepdt vande H. Maghet / die hen met groote eere ende vreughdt haers herren ontfingh / ende wel onthaelde; met hen handelende van godtvruchtige ende devote saken. Sy was eene groote liefhebster van gekerde mannen / als die deughtsaem waren; ende dede hen allensmits soecken / om by haer te wonen / en haer de H. Schrift uyt te legghen. Sy was mede seer geneghen tot goede boecken; maer noch veel meer tot de H. Reliquien / ende andere ghewijede dinghen; die sy in alle ontreyen dede door devote ende wijse Religieuzen op-soecken: soo dat de nieu-gebouwde kercke vā Sibelle / de oude kercken in H. Reliquien ende andere kostelijcke panden soo verre te boven-ghingh / als sy die
te vo-

te boben ghingh in alle goede discipline ende onder-
houdinghe der Keligie.

Middeler-tijdt quam hare H. moeder Idelberga van
dit leven in 't eeuwich-durende te verreyse. Dooz wiens
doodt de H. Gertrudis, seben-en-twintigh jaren oudt
zijnde / den heelen last van dese vergaderinghe op hare
schouderen sagh; ende daerom begon sy noch meer de
ooghen in 't zepl te hebben / ende meerdere sorghe te
draghen vooz de kudde / die onsen Heere haer bevolen
hadde. Maer soo sy alleene niet en konde eene soo groo-
te menichte regeeren / verkoos sy eenighe gheestelijcke
mannen / wien sy den last vande buyten-sake gaf; ende
stelde van binnen eenighe geestelijcke moeders / die op
de goede discipline van dese vergaderinge waren letten-
de. Waer dooz de H. Maghet seer ontlast zijnde / begaf
haer meer tot waken / penitentie / vasten / lesē van goe-
de boecken / ende contempleren: brenghende dickwijls
heele nachten over in bidden ende mediteren op 't leven
van onsen Verlosser ende van sijne Heplighen. Daer
naer 's moorghens dede sy eene korte vermaninghe aen
hare gheestelijcke maeghden; ende aldus queet sy haer
heplighlijck in haer ampt.

Als sy eens / op-ghetoghen inde beschouwinghe der
hemelscher dinghen / op hare knien sat vooz den autaer
vanden H. Martelaer Sixtus; quam daer onvoorzints
een vper inde gedaente van eenen bol; die de heele plaet-
se verlichtende / recht boben haer hoofd bleef stil-staen /
ghebende van hem glinsterende stralen / als de sterren.
Sy was in 't eerste wat verschriekt / ende vreesde / dat de
capelle dooz ongheluck was in vbrandt gheraecht: maer
siende dat dit vper gheene schade en dede / liet dese vrees
varen / ende verbolghde hare ghebeden. Sy ghenoot
ontrent eene halve ure het ghesichte van dit goddelijck
vper; 't welck naderhandt noch dickwijls van alle de
geestelijcke dochters gesien wiert. Hier dooz creegh de H.
Maghet in het contemplerende leven meerder smaeck
en lust; besonderlijck als sy sagh / dat haren goddelijcken
Bijpdegom haer dooz een sulck visioen versekerde / dat
dese hare ghebeden ende devote oeffeninghen hem aen-
ghenaem waren. Niettemin sy droegh soo grooten re-
speckt tot het ghedencken alleen van dese hemelsche be-
soekinghe / dat sy (soo dickwijls als sy daer van met
hare geestelijcke dochters sprack / om de goetheydt ende
moghent-

Allen den
last van de
vergaderin-
ge komt op
haer.

Een vper-
bol ver-
thoont hobe
haer hoofd.

moghentheydt van onsen Heere te verheffen) eenen sulcken schrick ende schroom creegh / als oft sy dit byer en stralen van sijne Godtheydt teghen-woordelyck ghesien hadde.

Sy ghebedt
de zee.

Het en is oock niet min te verwonderen / dat dese H. Maghet / wesende te Nivelle / de zee ende de monsters / die inde selve zyn / witten ghestelt heeft. Sy hadde eenighe bande hare ghesonden in vremde contreyen / tot profijt van hare vergaderinghe ; haer eene gheluckighe repse / sonder eenigh ghevaer / toe-segghende. De welcke eenighe daghen met goeden ende voorspoedigen windt ghevaren hebbende / saghen een groot zee-monster / het welck recht naer hen toe-quam / met eene seer groote rasernighe ; ende begonste een soo vreeselijck tempeest te verwecken / dattet scheen dat den hemel ende de zee te gader quamen. De schippers verschrickte over een soo onghewoonlijck tempeest / gaven den moedt verlozen / ende stelden alle hunne hope op de valsche goden / die sy met groot geschrey ende gehuypl aen-riepen : maer onse repers / die Christene waren / hadden hunne toe-blucht tot den warachtigen Godt / Schepper van Hemel ende aerde ; wel wetende dat die andere valsche goden gheen macht en hadden. Als sy nu alle-gader wanhoften / wierter een bande Christenen gedachtigh / wat de H. Maghet hen beloest hadde ; ende in 't middē der wanhope moedt scheppende / ende haer / als oft sy daer teghenwoordigh gheweest hadde / aen-sprekende / sepde met weenende ooghen : H. Maghet Godts, Gertrudis, ghedenckt uwer belofte, ende staet ons by, want wy vergaen. Dit herhaelde sy dyp-mael ; ende 't monster duyckte terstondt onder 't water / ende het tempeest wierdt terstondt ghestilt. Hier naer het schip seer wel ende naer wensch voort-gaende / quam gheluckelijck inde begheerde habene.

Dozt in
oot van
erdzinken
en-gheroee-
en.

Alsoo den H. Fullanus met dyp sijne discipelen van de roovers in een seker bosch vermoort / oft (om beter te segghen) ghemarteliseert was ('t welck door een visioen aen sijnen broeder Vltanus wierdt te kennen-ghegeben) ende soo-men niet en wiste waer sijn H. lichaem mochte wesen ; nam onse H. Gertrudis hare toe-blucht tot Godt (voor wiens aenschyn niet met allen en is verborghen) ende ordonneerde eenen vastē van dyp daghen / doende alle hare geestelijcke maeghden in 't ghebedt

bedt volherden; op dat Godt hem door sijne ongemete-
ne goetheydt wilde gheueerdigen t'openbaren de plaet-
se / daer het lichaem vanden H. Martelaer lagh. Als sy
nu met dese godtbychtighe wercken besigh was / sagh
speene witte wolcke inde ghedaente van cene seer schoo-
ne duybe; die recht vanden Hemel tot op d'aerde afda-
lende / verlichtede het deel van 't bosch / daer den H. man
onbegraven lagh. Dit en mochte haer noch niet gehee-
lyck versekeren; maer Godt / die haer wilde uyt dese be-
nauwtheuydt ende twyffelinghe verlossen / sondt haer eenē
Enghel / die haer te kennen gaf / dat dese witte duybe
aen-wees de plaetse / daer de moordenaers de ghemar-
telizeerde lichamen ghewoopen hadden. Hierom dede
sy op den XVI. dagh van Ianuarius alle de Geestelijck-
heydt van Sibelle vergaderen / ende alle hare geestelijc-
ke dochters processie wijs dese kostelijcke panden gaen
halen. Sy ghingh vooz als de leydfere van alle d'an-
dere / ende gheraecte d'alder-eerste ter plaetse / daer het
lichaem vanden H. Martelaer lagh. 't welck noch
gansch versch ende gheheel was / sonder van eenighe
beesten oft voghelen beschadicht / oft door den reghen
verrot te zyn: niet teghenstaende dattet daer elf weken
gheleghen hadde. Sy dan doende soo dit als d'andere
dyp lichamen van sijne discipelen eerlyck op-nemen /
vergeselschapte die tot in haer Kercke / met alle de Cler-
gije Godt ende sijne Heplighen door Psalmen ende lof-
sanghen lobende.

De H. Gertrudis, die van Godt met soo onghewoon-
lycke besoeckingen / jonsten / ende mirakelen vereerd
wierdt / en liet niet haer lichaem uyt te mergelen met soo
veel abstinentien / vastens / hayze cleederen / waken / ende
dierghelycke disciplinen / dat het selve alle sijne cracht
begonst te verliezen: soo dat sy dickwijls bedwonghen
was / ter oorsaken vande sware sieckten / die haer over-
vielen / te gaen te bedde ligghen. Waeromme sy / hou-
dende dese hare krankheuydt vooz een seker teecken van
hare aen-staende dooght / vooz haer nam / meer dan opt
te vozen te pepsen op het hemelsch Coninck-rijck / in
't welck sy soude gaen haren goddelijcken Wyudegom
vinden. Tot welcken eynde / om gheheelyck ontslaghen
ende vry te wesen van alle bekommernissen van dese
vergaderinghe / die haer dickwijls verstroeyden / sy den
last van Abdisse / van hare schouderen afsteyde op die van
hare

Heeft een
wonderlijck
visioen.

Sy binde
mirakelen
selijck hee-
lichaem
vanden H.
Martelaer
Fullanus.

Haer streng
leven.

Sp stelt
eene andere
Abdisse in
haer plaetse.

Sp hereydt
haer tot de
doodt / die
sp booz-
weet.

Ordonneert
haer upt-
baerd.

Doet d'ure
haerder
ober-lijden
onderfoeckē.

hare nichte Wilferrudis, de welcke sy van jonghs af in de vreesse Godts/inde deught/ende alle goede zeden opghebrocht hadde: hier inne naer-volghende veel h. h. personagien / die ghemeenlyck alle weerdicheden ende eeren schouwen / ende hen vooz hunne doodt daer van ontlasten; besonderlyck als sy te boozen om die ampten t'aenbeerden van hunne Oversten bedwonghen waren.

De gheluck. salighe Maghet / siende haer verlost van haren last/ende van de verstroytheden / die haer konden beletten / om haer vol-maectelijcker met Godt te vereenighen / besteedde de reste van haer leven / te weten ontrentt d'yn maenden / in 't lesen van devote boecken / ende inde beschouwinghe der hemelscher saken. Sy verstonde door een goddelijcke open-baringhe / dat den dagh van haer over-lijden seer naer by was; waeromme sy dien cleynen termyn soo wel waer-nam / dat sy niet ter werelt en versumpde van 't ghene dat diende tot vermeerderinghe van hare glorie / haer tot de doodt heylighlyck bereydende / door vasten / haren cleederen / disciplinen / ende dierghelijcke strengicheden; met welcke sy haer lichaem (van 't welck sy uytterlyck wenschte verlost te worden) matteerde. Sy ordonneerde haer uytbaert / ende wat sy begheerde naer haer overlijden ghedaen te hebben; verbiedende wel expresselyck / dat men haer lichaem soude bercieren / noch met eenighē kostelijckheden toe-rusten; maer dattet sonder eenige pompe / ghewonden in een haren kleedt / ende 't hooft bedeckt met eene grove wijse (die sy onlancx van eene arme devote dochter uyt devotie ontleent hadde) in alle Chrijstelijcke oodmoedicheydt soude worden ter aerden ghedaen.

Ma dat sy aldus ordre in hare saken ghestelt hadde / ende gheboelende dat hare levende crachten haer al lenghskens begonsten te begheben / sonde een Religieus tot den h. Vltanus, om van hem te weten den dagh / op welcken sy moeste sterben; ende oock om in dese laetste ure eenighen troost te ontfanghen; want daer en is niemandt soo heyligh / die de selve niet en vreesst / noch vooz die en schroomt. Ser desen Religieus verrock / seyde sy tot hem: Mijn broeder, gaet by den dienaer Godts, den h. Vltanus, die wel ervaren is in de Goddelijcke saken; ende seght hem van mijnen't wegghen, dat ick sieck ben, ende buyten alle hope van te ghene-

ghenesen ; ja dat ick versekert ben van mijne aenstaende doot : maer dat ick hem bidde, dat hy my laet wetē d'ure ende den dagh, dat die moet komen. **Dese woorden en veroozsaecten inden Religieus geene cleyne droefhepdt ; niettemin hy volbrochte dat sy hem beval ; ende den man Godts ghebonden hebbende / gaf hem d'oozsa- ke van syne kompste te kennen. Den H. man seyde tot hem (t welck hy dooz goddelijcke openbaringhe wiste :)**

Mijn broeder, keerdt terstont wederom ; want den noot is t selve aldus vereyschende : en seght aen de H. Maget, dat d'ure haerder doot inder waerheyt seer naer by is : want sy sal morghen sterven, om eeuwichlijck met de gheluck- salighe te leven. O wat eene croone van glorie is haer bereydt ! ō wat eenen victorieusen palm-tack sal sy ver- krijghen, tot vergheldinghe van hare verdiensten ! Den glorieusen Choor der Apostelen, ende het heel heyr der hemelscher crachten is haer verwachtende : maet boven al sal den H. *Patricius* haer by-staen in hare doot, om dat sy hem in ons, als wy uyt Yerlandt quamen, ghe-eerdt heeft. Daerom haest u, ende seght haer, dat sy morghen onder den heylighen Dienst der Misse ontfange het heyligh lichaem ende bloedt van onsen Heere I E S V S *Chri- stus* ; want aldan sal sy uyt dese wereltd scheyden, om te gaen ghenieren de wellusten ende vreughden, die haren Bruydegom haer bereydt heeft. Hier mede nam den Religieus van hem oo:lof / ende dede sulcke neerstic- hepdt / dat hy dien avondt noch te *Mivelle* quam ; al- waer hy aende heplighe *Maghet* vertelde wat hy ver- nomen hadde / ende dat sy des anderen daeghs soude sterben. Gene wereltsche ziele soude haer dooz dese nieuw-maren verschrickt hebben ; maer de heplighe dienaersse Godts / die haer conscientie net ende on- bebleekt hadde van sonde / was hier-om soo seer ver- blydt / dat de tranen haer van blydschap uyt de oo- ghen spronghen ; ende dat sy niet en dede dan den naem Godts ghebenedijden / om dat het hem belie- de / haer soo haest uyt de ellenden deser wereltd te ver- lossen. Sy en was oock niet min verbllydt / hoorende dat den heplighen *Patricius* haer in de ure haers dootds soude by-staen. Men broght den heelen nacht ober in ghebeden ende heplighe propoosten. Sy en sprack niet dan vande eeuwighe gheluck-salichepdt. De wereltd was haer een verdriet ende quellinghe / den hemel

Den H.
Vltanus
boozsept
d'ure van
het oberlijde
der H. *Ma-*
ghet.

De H. *Ma-*
ghet krijghe
de toete van
haren sterfs
dagh.

een onspreekelijck vermaeck. Maer siende hare gheestelijcke dochters om 't verlies van hare seer goede Abdisse boven-maten seer bedroeft / heeft haer met seer minnelijcke woorden en goddelijcke vermaningen vertroost.

Ter wijlen de H. dienaccessie Godts den nacht in ghebeden / contemplatien / ende onderwijsinghen / die sy aen hare dochters vooz haren adieu gaf / over-broghte; begonste den dagh allenghskens aen te komen / ende haer eene nieuwe vzeught te veroorzaken. Sy gheboodt datmen den Nuttaer soude bereyden / om de H. Misse te doen; daer naer sprack sy hare biechte / rechts te vozen eer den dienst begonst wierdt. Maer de consecratie gaf den Priester haer 't lichaem onses Heeren; 't welck sy met weenende ooghen / ende met alle behoerlijcke eerbiedinghe ontfingh. De H. Maghet met dit goddelijck Sacrament ghe wapent zijnde / ende geboelende dat hare crachten besweecken in d'ermen der ghenen / die haer onder-steunden / seyde noch eens adieu aende om-staenders; ende hare ooghen minnelijck ten hemel heffende / sprack noch eenighe ghebeden tot onsen Heere; in wiens handen sy haren geest gaf / in eene capelle / die aen de H. Agatha toe-ghewijet was / op den XVII. van Meer-te in 't jaer 664. zijnde dyp-en-dertigh jaeren oudt; het welck iust den selven ouderdom is / dien onsen Heere hadde / als hy vooz ons sondaren ghereynicht wierdt.

Als men nu ghereedschap maecte tot de uyt-vaerd / quam uyt dit ghebenedijdt lichaem der H. Maget eenē seer soeten ende lieffelijcken reuck; den welcken een Religieus ghenaeamt Richinus alder-eerst roock; ende die daer naer van een ieghelijck soo vol-komentlijck gheroken wierdt / als oft die plaetse vol wel-riekende cruyden gheweest hadde; ende duerde niet eenen dagh / maer soo langhe tot dat dit lichaem in 't graf ghelept wierdt; verbullende de neus-gaten der om-staenders met eene over-groote soeticheydt ende lieffelijcken geur. Sy wiert vanden Paus Honorius III. in 't ghetal der Heplighen ghestelt: daer toe beweeght zijnde niet alleen dooz haer hepligh leven; maer oock dooz de menichvuldighe ende boven-natuerlijcke mirakelen / die onsen Heere dooz dese sijne dienaarisse / niet min naer hare doot als in haer leven / ghewrocht heeft. Want dooz hare vooz-sprake zijn blinde verlicht / doode vander doot verweckt / lamme / ende andere gebreckelijcke menschen ghenesen /

Sy spreekt
hare biech-
te / ende
ontfanght
het H. Sa-
crament des
Tuttaers.

Haer saligh
verlijden.

Het lichaem
gheeft eenen
goeden reuck
van hem.